

География. Райондук этап.
ТЕОРИЯЛЫК ТУР. ЖООПТОР
Теориялык тур үчүн упайлардын максималдуу саны: 84

№1 тапшырма. Тест (Баары 31 упай, ар бир туура жооп үчүн 1 упайдан)

1. Сунушталган варианттардын арасынан туура жоопту белгилеңиз:
б) учурда планета калкынын 45 %ы шаарларда жашайт;
2. Төмөндө берилген өлкөлөрдүн кайсынысы токой ресурстары (жыгач кору боюнча) менен баарынан мыкты камсыздалган (туура сапты тандаңыз)?
б) Орусия, Бразилия, Канада;
3. Кыргызстандын батыштан чыгыш чекитине жана түндүк чекитинен түштүк чекитине чейинки аралыгы кандай?
в) 925 км, 454 км;
4. Түндүк Тянь-Шанга кайсы кырка тоолор кирет?
а) Талас Ала-Тоосу, Суусамыр-Тоо, Жумгал-Тоо;
5. Чатыр-Көл көлү пайда болуусу жагынан кайсы группага кирет?
а) Тектоникалык;
6. Чүй өрөөнүндө кайсы алтын кендери жайгашкан?
б) Талды-Булак, Куран-Жайлоо, Сулуу-Терек;
7. Европа мамлекеттеринин кайсылары автокуруунун алдыңкылары болуп эсептелет?
а) ГФР, Франция, Италия, Испания;
8. Төмөндө берилген өлкөлөрдүн кайсылары зор гидроэнергетикалык потенциалга ээ (туура сапты тандаңыз):
а) Кытай, Орусия, АКШ, Заир, Бразилия;
9. Кайсы жыл Кыргызстанда “Тоолор жылы” деп аталган?
а) 2002;
10. Төмөндөгү магистралдар мамлекеттер аралык жалпы жолдорго карайт:
а) Бишкек-Ош, Ош-Хорог, Бишкек-Торугарт;
11. Фосфор жер семирткичтерин чыгаруу боюнча дүйнө лидерлери болгон үч өлкөнү белгилеңиз.
в) АКШ, Марокко, Иордания;
12. Кайсы өлкө чайдын “мекени” болуп саналат?
а) Кытай;
13. Кыргызстандагы отун-энергетикалык ресурстарынын ичинен “ак көмүр” деп эмнени аташат?
а) Агын суунун күчүн;
14. Сүйлөмдү толуктаңыз: «Айыл чарба техникалык өсүмдүгү – кант камышынын дүйнө жүзүндөгү эң ири өндүрүүчүлөрү болуп эсептелет.»
в) Индия, Куба, Бразилия, Кытай, Мексика;
15. *Саясий карта* деп кайсы картаны атайбыз?
б) Мамлекеттердин чек аралары белгиленген;
16. Азиянын жаңы өнөр-жай (индустриалдык) өлкөлөрү кайсылар?
в) Таиланд, Түштүк Корея, Малайзия;
17. Нефтини экспорттоочу өлкөлөр кайсылар?
б) Перс булуңунун өлкөлөрү;
18. Төмөндө берилген аймактардын кайсынысына пайдалуу кендердин айкалышы – темир кени, жез-никель рудалары, апатиттер – мүнөздүү?
д) Коль жарым аралы;
19. Канаданын кайсы шаарында ири АЭС жайгашкан?
в) Садбериде;
20. Мрамор менен гнейс тоотектердин кайсы тобуна кирет?
а) Метаморфтук;

21. Калкынын саны эң көп болгон дүйнөнүн үч макроаймагын белгилеңиз.
 б) Чет өлкөлүк Азия
 в) Африка
 е) Батыш Европа
22. Көмүрдүн ири экспорттоочулары деп эсептелген төрт өлкөнү белгилеңиз.
 в) Австралия
 е) АКШ
 з) Польша
 и) ТАР
23. Кайсы эки өлкө минералдык жер семирткичтерди өндүрүү боюнча алдыңкылардан болуп саналат?
 б) Орусия
 в) АКШ
24. Дүйнөнүн ири “аба” державасын белгилеңиз.
 б) АКШ
25. Жүктөрдүн эң чоң саны кайсы канал аркылуу ташылат?
 г) Суэц

№2 тапшырма. Бириктирүү боюнча тапшырма (баары 8 упай)

Бириктириңиз:

1. Эки ар башка аба массаларынын тийиштүү аймагы	а) күн радиациясы
2. Жер кыртышынын үстүңкү катмарын үйлөп учурган катуу жана узакка созулган шамал	б) трансформация
3. Жердин үстүңкү бетине жеткен күн энергиясынын жалпы саны	в) атмосфералык фронт
4. Жогорулатылган атмосфералык басымдын аймагы	г) циклон
5. Абанын эң төмөнкү температурасына ээ аймак	д) антициклон
6. Жаан-чачындардын бууланууга болгон жылдык сумманын ушул эле мезгилге карата катышы	е) нымдуулуктун коэффициенти
7. Атмосфералык басымдын төмөндөө аймагы	ж) агроклиматтык ресурстар
8. Айыл чарба өндүрүшүн камсыз кылган климаттын касиети	з) чаң бурганагы
	и) сууктун уюлу

(ар бир туура жооп үчүн 1 упайдан берилет)

1.	в
2.	з
3.	а
4.	д
5.	и
6.	е
7.	г
8.	ж

№3 тапшырма. Географиялык терминдер менен иштөө (баары 13 упай)

Географиялык терминдердин аныктамасын жазыңыз.

(Ар бир толук жооп үчүн 2 упайдан берилет. Эгерде жооп толук эмес болсо же туура жооптон башка ката ойду камтыса, анда жооп 1 упай деп бааланат)

Мөңгү

тоонун капталы же өрөөн менен оордук күчүнүн таасири астында жылмышкан муздун массасы. Антарктида мөңгүсү – планетадагы эң ири мөңгү, анын аянты 13 млн. 650 миң км², максималдуу калыңдыгы 4,7 км ашат, ал эми муздун жалпы көлөмү болжол менен 25-27 млн. км³ – планетанын бардык муздарынын көлөмүнүн дээрлик 90%ын түзөт.

Азимут

Түндүккө жана жердеги кандайдыр бир предметке карата багыттардын арасындагы бурч; саат жебесинин айлануу багыты боюнча 0дөн 360°ка чейинки градустарда эсептелет.

Эмгек ресурстары

Өлкө калкынын эмгекке жарамдуу, физиологиялык жактан бекем, акыл-эс жөндөмдөрүнө ээ жана билимдүү бөлүгү.

Декрет убактысы

(лат. decretum – жарлык, токтом), сутканын жарык бөлүгүн рационалдуураак колдонуу максатында 1 саат алдыга жылдырылган алкак убакыты.

Архей

Жердин геологиялык тарыхындагы эң байыркы акрон (акрон – бир канча эондорду бириктирген геохронологиялык бөлүк. Акрондун үч түрү бар: архей (2600 млн. жылдан баштап жана андан да байыркы), протерозой (2600дөн 570 (530) млн. жыл) жана палеозойдон башталган үчүнчү, аталышы жок түрү); 2600 млн. жыл жана андан да байыркы убакыттын интервалын камтыйт.

Атмосфералык кубулуштардын түрлөрүнүн кайсынысы төмөндө берилген аныктамаларга дал келет? Төмөнкү аныктамалардын кайсынысына туура келет?

(Ар бир туура жооп үчүн 1 упайдан берилет)

Атмосфералык кубулуштардын түрлөрүнүн кайсынысы төмөндө берилген аныктамаларга дал келет? Төмөнкү аныктамалардын кайсынысына туура келет?

Атмосфералык кубулуштар: бубак, туман, тоңголок, жамгыр, кыроо, шүүдүрүм, бурганак, кар, мөндүр.

А) _____ – жер бетине жакын абада жайгашкан конденсациянын (тамчылардын же кристаллдардын, же болбосо экөөнү бирге алганда) продуктуларынын топтолушу

Б) _____ – бул суу буусунун сублимациясынын же өтө муздаган тамчылардын тоңушунун натыйжасында бактардын бутактарына, зымдарга ж.б. муздун кабатталышы

В) _____ – бул жамгырдын өтө муздаган тамчыларынын же бубактардын тоңушунун натыйжасында пайда болгон жер бетинде жана буюмдарда, негизинен, шамал урган жагынан, тоңгон муздун (күңүрт же тунук) калың катмары

Жооп:

А) Туман (1 упай)

Б) Бубак (1 упай)

В) Тоңголок (1 упай)

№4 тапшырма. Төмөнкү географиялык суроолорго жооп бериңиз (баары 32 упай)

1. Антарктидада тоо жаратуу процесстери активдүү жүрүп жаткандыгы тууралуу далилдерди келтириңиз.

Жооп:

1. Эребус аракеттеги жанар тоо бар (1 упай)
2. Антарктика жарым аралынын тоолору – Андынын уландысы (1 упай)

2. Түндүк жарым шарында канча уюл жайгашкан? Атап бериңиз.

Жооп:

1. Түндүк жарым шарында төрт уюл жайгашкан. (2 упай)
2. Географиялык Түндүк уюл. (2 упай)
3. Түндүк магнит уюлу. (2 упай)
4. Салыштырма кол жеткистик уюлу. (2 упай)
5. Суук уюлу. (2 упай)

3. Тизмедеги айыл чарба өсүмдүктөрү жана жаныбарларынын кайсылары Жаңы дүйнөдөн Эски дүйнөгө өтүшкөнүн жазыңыз: *кофе, жылкы, капуста, ашкабак, какао, помидор, картөшкө, тоок.*

Жооп: ашкабак, какао, помидор, картөшкө. (4 упай)

4. Ар бир деңиз жайгашкан “түстүү” деңиз жана океандарды жазыңыз.

Жооп: *Ар бир туура аталган деңиз үчүн – 1 упайдан, океан үчүн – 2 упайдан.*

Кара деңиз (Атлантика океаны), Ак деңиз (Түндүк муз океаны), Сары деңиз (Тынч океан), Кызыл деңиз (Инд океаны) (баары 12 упай)

5. Бардык белгилери боюнча Түндүк Америкага тиешелүү болгон кайсы чоң арал административдик жактан Европага баш иет? Бул аралды жана баш ийген өлкөсүн атаңыз.

Жооп:

1. Гренландия аралы (2 упай)
2. Данияга баш иет (2 упай)